№ 30 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 16 **1900** ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 16 № 30

ՔՍԱՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարւան 6 րուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկ.

Թիֆլիսում գրւում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak». Տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ. Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կը լսվի՞ արդեօք այդ ձայնը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Դատաստանական դահլիճից. Օպերա արքունական թատրոնում. Վրաց թատրոն. Երկրաշարժից վնասվածների օգտին. Նամակ խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Սպանիա. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ԿԸ ԼՍՎԻ՞ ԱՐԴԵՕՔ ԱՅԴ ՁԱՅՆԸ

Ինչպէս հաղորդում է հեռագիրը, խաղաղութեան գաղափարի պաշտպանները պայմանաւորվել էին միաժամանակ աշխարհիս զանազան մասերում փետրվարի 14-ին կայացնել ժողովներ խաղաղութեան մասին խօսելու և խորհրդակցելու նպատակով: Անկասկած, խաղաղութեան պաշտպանների համար ներկայ րօպէում մեծ նշանակութիւն ունի խաղաղութեան այն մեծ խախտումը, որ տեղի ունի Հարաւային Աֆրիկայում Տրանսվաալեան և Օրանժի հանրապետութիւնների սահման ագծերի մօտ: Անգլիական խաղաղասէրները, քանի որ պատերազմը չէր սկսված, ամեն ճիգ էին թափում խուսափել տալ անգլիացիներին պատերազմից, իսկ այժմ, երբ պատերազմը իրողութիւն է դարձել, նրանք աշխատում են, որ պատերազմը դադարեցվի:

Իսկապէս ցանկալի է, որ գոնէ այժմ լսվի խաղաղասէրների ձայնը, երբ անգլիական զօրքը արդէն ունեցաւ աջող ճակատամարտ և ուրեմն վերականգնել է իր զինուորական պատիւը: Կիմբէրլիկ շուրջը կատարված անգլիական յաղթութիւնները բացում են անգլիական զօրքի առաջխաղացութեան համար նոր ասպարէզներ, բայց դեռ շատ զոհեր, շատ զրկանքներ կը պահանջվեն, մինչև որ անգլիացիները կը ծածանեն իրանց դրօշակները Պրետորիայում և Բլումֆօնտէյնում: Ի՞նչու շարունակել մի պատերազմ, որ ուղղված է [illegible] մի փոքր, հայրենասէր, կուլտուրական և տոկուն ժողովրդի [illegible] աշխարհի ամենանշանաւոր պետութիւններից մէկի դէմ:

Հաագայի խաղաղասիրական կոնֆերէնցիայից յետոյ անգլիացիների մօտ այդ պատերազմը, [illegible] յառաջ բերեց [illegible] հասարակութեան մէջ ընդհանուր զայրոյթ և բողոք անգլիացիների դէմ: Հասարակական կարծիքի այդ ընդհանուր արտայայտութիւնը [illegible] լուսաւոր մարդկութիւնը [illegible] պատերազմը [illegible] արիւնահեղ [illegible] համար [illegible] լուրջ պատճառներ, անխուսափելի [illegible] Հասարակական կարծիքի մէջ:

Խաղաղասիրական ընկերութիւնները և [illegible] ամեն ջանք գործ դնելու, որպէս զի ներկայ պատերազմը շուտով վերջանայ [illegible] Բայց գոնէ այժմ կը լսվի՞ խաղաղասէրների ձայնը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Փետրվարի 10-ին լրացաւ մի [illegible] ռուսաց գրականութեան [illegible] թւականների գրական փայլուն համաստեղութիւնից մինչեւ այժմ կենդանի մնացած բանաստեղծ Ժեմչուժնիկօվ այդ օրը իր յիսնամեայ յոբելեանը կատարեց եւ նրան ողջունողներն էին ռուսաց գրականութեան ծաղիկները, որոնց թւում եւ ժամանակակից մեծագոյն գրող Լեվ Տօլստոյ: Յոբելեարը այժմ 79 տարեկան ծերունի է, բայց երիտասարդական աչխոյժով շարունակում է հնչեցնել իր քնարը, որ յիսուն տարի երգում էր լոյս, ազնւութիւն, առաջադիմութիւն: Դա այն հազւագիւտ մարդկանցից մէկն է, որոնց տանջողն ու ոգեւորողը հասարակական կեանքն է. Նրա քնարը թունաւոր, չանթալից է, երբ ծաղրում է կեանքի մութ կողմերը, հարուածում է ստութիւնն ու կեղծիքը, հալածում է խաւարը եւ ողջունում լոյսի յաղթանակը: Ժեմչուժնիկօվ անխնայ երգիծաբան էր, նրա աչքերից երբէք չէր հեռանում իրական կեանքը իր ցաւերով ու վշտերով, նա պարնասեան բնակիչ չէ, որ ամպերի մէջ է սաւառնում եւ իրական չարիքների հետ գործ չունի: «Русскія Вѣд.» լրագիրը բերում է նրա ինքնակենսագրութիւնից հետեւեալ կտորը, որ ամենից գեղեցիկ կերպով բնորոշում է այդ բանաստեղծին.

«Ինձ համար միշտ խորթ էր անտարբերութիւնը, եւ դա իմ ամենամեծ բախտն էր: Իմ կեանքում ես շատ անգամ եմ նկատել թէ ինչպէս անտարբերութիւնը մտնում է մարդու մէջ մասամբ խոհեմութեան եւ կեանքի մասին ունեցած գործնական հայեացքների դիմակի տակ, իսկ յետոյ սակաւ առ սակաւ դառնում է մի բարոյական քաղցկեղ, որ ոչնչացնում է միմեանց ետեւից ոչ միայն սրտի, այլ եւ խելքի բոլոր լաւ յատկութիւնները»: Ժեմչուժնիկօվ—աւելացնում է լրագիրը—երբէք չէր թոյլ տալիս որ այդ «խոհեմութիւնը» տիրէ իր վրա, ուստի եւ նրա խելքի եւ սրտի լաւագոյն յատկութիւնները պահպանվել են մինչեւ այժմ, եւ նրա ամբողջ բանաստեղծութիւնը մի բողոք է «հասարակական ստութիւնների» դէմ:

«Ի վերուստ» մի այդպիսի կենդանի, կարեկից սիրտ ստանալով, բանաստեղծը դարձաւ այն ճշմարիտ հայրենասէրներից մէկը, որոնք անասելի յանցանք են համարում լուռ մնալ հայրենի պակասութիւնների, խաւարի եւ բորբոսնած հասկացողութիւնների դիմաց: Նա մերկացնում էր վէրքերը, մտրակում էր վատութիւնները իր կծու, անխնայ երգիծանքով: Մանաւանդ շատ էր նա իր չանթերը թափում այն կեղծաւորների դէմ, որոնք պարծենում են իրանց հայրենասիրութեամբ, բայց իսկապէս «ոչնչացնում են ամեն լաւ բան հայրենիքի մէջ»: Լսելով այդ կեղծաւորների հայրենասիրական ճառերը, բանաստեղծը դառնութեամբ բացականչում էր. «Ուզում եմ ասել, որ մեր ժամանակներում ազնիւ մարդը նա է, ով հայրենիքը չէ սիրում»: Կեանքի չար եւ յիմար երեւոյթները ծաղրելու մէջ նա վաստակել է ահագին անուն իբրեւ մէկը այն երեք անձինքներից, որոնք Կօզմա Պրուտկօվ կեղծ անուան տակ գրեցին մի շարք երգիծաբանական հեղինակութիւններ: Նոյն իսկ ամեն մի համակրելի երեւոյթ այնքան չէր ուրախացնում նրան, երբ այդ երեւոյթի տակ մնում էր հին ստատը: Այդպիսի մի մարդը, այդպիսի մի ազնիւ քաղաքացին չէր կարող չը համակրել այնպիսի մի մարդասիրական գործին, որպիսին էր «Братская Помощь» ժողովածուն եւ մեր հայրենակից պ. Ջանշեանի այդ գործը զարդարված է նաեւ Ժեմչուժնիկօվի գեղեցիկ ոտանաւորներով, որոնցից մէկը գրված է յատկապէս նրա համար: Թէ յարգելի բանաստեղծը որքան թանգագին ու սուրբ է համարում իր պաշտած գաղափարները, այդ երեւում է նրա մի ոտանաւորից, որի մէջ կան այս սիրուն տողերը. «Ի՞նչ կը լինի ինձ էլ... Օ՜ Աստուած մի արացէ, ինձ էլ, ծերութեան մէջ, յանկարծ անյայտ կը դառնայ թէ ինչն է յիմար, ինչը խելօք, ինչն է ազնիւ եւ ինչը՝ անազնիւ»: Բայց այդ սարսափելի վախճանը, այդ բարոյական մահը Ժեմչուժնիկօվի պէս մարդկանց համար չէ:

Այս երկիւղը զուր էր—ասում է «Русскія Вѣд.».—Ժեմչուժնիկօվ մինչեւ իր գրական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը պահպանեց թէ իր լուսաւոր խելքը, թէ իր քաջարի սիրտը եւ թէ իր ազնիւ ձգտումները:

Ինչպէս յայտնի է, ծերունի բանաստեղծը Նսրերուսս գիտութիւնների Ակադեմիայի պատւաւոր անդամ ընտրվեց: Այդ պատիւը, որ ստացաւ նա, միայն բանաստեղծական տաղանդի, միայն երկարատեւ գրական գործունէութեան վարձատրութիւնը չէր, այլ եւ այն անմահ գաղափարների, վերանորոգիչ մտքերի պսակումը, որոնց նա պաշտում էր. գործիչի հետ պսակված է եւ վատութիւնները հարուածող խարազանը, սիրող ու ազնիւ սրտի թոյնը: Խաւարապաշտ օրգանները, ի հարկէ, չեն կարող սիրել այդպիսի բանաստեղծին, բայց ահա ինչ է ասել նա այդ առիթով.

Երբ ես կարդում եմ յարձակումներ ինձ դէմ պահպանողականների եւ ռէակցիոներների կողմից, իմ մէջ ծագում է սաստիկ ցանկութիւն գրել թէ ինչու ես մինչեւ այժմ ազատամիտ եմ մնացել եւ մի ուրիշ բանակ չեմ անցել: Մեզ մօտ, Ռուսաստանում, մեր հասարակական կեանքի յայտնի պայմանների մէջ «ազատամիտ» հասկացողութիւնը բոլորովին ուրիշ միտք ունի, քան Արեւմտեան Եւրոպայում: Մեզ մօտ ազատամիտ պարզապէս նշանակում է օրինաւոր, ազնիւ մարդ, որ ընդունակ չէ իր խղճի հետ կոմպրոմիսներ սարքել:

Որքան խոր միտք եւ իրական ճշմարտութիւն կայ այս խօսքերի մէջ: Այո, մեր ժամանակներում ազնիւ, օրինաւոր, իր համոզմունքների մէջ անսասան գործիչը հասարակութեան բարերար կարող է համարվել, այնքան քիչ են այդպիսիները: Եւ ծերունի բանաստեղծը կարող է բիւրաւոր մարդկանց առաջ պարծենալ, ցոյց տալով իր սպիտակ մազերը եւ իր թարմ, եռանդոտ սիրտը: Դրանք թանգագին զարդարանքներ են մարդու համար...

*

Այսպիսի մի փայլուն գրական գործունէութեան մասին խօսելիս մեզ համար վերին աստիճանի անտանելի մի տանջանք է երես դարձնել դէպի հայոց թշուառ մամուլը, որի համար, ինչպէս երեւում է, անհասանելի վիճակ է դարձել ոչ միայն փոքր ի շատէ կենդանի գոյութիւն պահպանելը, այլ եւ—աւա՜ղ—փոքր ի շատէ ազնիւ ու մաքուր մնալը: Գաղափարի ծերունազարդ զինւորների մասին խօսք եղած տեղում ինչպէս զսպել զզուանքը, յիշելով թէ հայոց հասարակութեան միտք ապականողները պատրաստ են ամեն տեսակ կեղտոտութիւնների մէջ թաղվել մինչեւ կոկորդը՝ լոկ իրանց ստոր հակումներին բաւարարութիւն տալու համար: Մենք կը կամենայինք յիշատակել Աւետիք Արասխանեանցի մի նոր կեղտոտութիւնն էլ, որով նա ապականել է իր դիակ ամսագրի էջերը նոր լոյս տեսած համարի մէջ, ուր նա խօսում է երկրաշարժից վնասվածների օգտին մեր հաւաքած գումարների մասին: Բայց ինչպէս խօսել, երբ մաքրութեան մասին փոքր ի շատէ հասկացողութիւն ունեցող մարդու ն յատուկ է քիթը բռնել գարշահոտութեան մօտով անցնելիս: Ինչպէս խօսենք մի մարդու հետ, որ զրկված լինելով ուղիղ կանգնելու, ազնիւ պայքար մղելու շնորհքից, պառկում է կեղտոտութիւնների մէջ եւ աշխատում է այդ զզուելի դիրքից լռեցնել տալ մեզ իր միակ զէնք դարձրած լրբութիւններով: Մենք երբէք գործ չենք ունեցել ընկածների դիակների հետ: Անցնում ենք արհամարհանքով. հայոց մամուլի պատմութեան մէջ դա առաջին դէպքը չէ, երբ կեղտոտ զէնքերով կռւող օրգանը իր սեփական կեղտերի զոհն է դառնում: Մեզ համար Արասխանեանը վաղուց է թաղվել իբրեւ գրական օրինաւոր մարդ. եւ նրան թաղողը ապականութիւնների այն վիհն էր, որի վրա նա այնքան խելացնոր կերպով սիրահարված է:

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

(Սանդաձէների գործը)

Դատը տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի նահանգական դատարանի երկրորդ քրէական բաժնում: Նախագահում էր դատարանի անդամ Բ օ լ դ ը ր ե վ, ներկայ էին դատարանի անդամ Պ ա դ ա լ կ օ եւ պատուաւոր հաշտարար դատաւորի պաշտօնով՝ Դ ի ա կ օ ն օ վ: Մեղադրողներն էին Գօրու գաւառի, Ղզըլքիլիսա գիւղի բնակիչներ Ալէքսի Ս ա ն դ ա ձ է եւ նրա երկու որդիները՝ Յարութիւն եւ Գէորգ, որոնցից դատարանում ներկայ էր միայն Յարութիւնը: Մեղադրողներին պաշտպանում էր երդուեալ հաւատարմատար Վ. Դրագնեվիչ: Մեղադրվողն էր «Մշակ» լրագրի խմբագիր Ալէքսանդր Ք ա լ ա ն թ ա ր:

Նիստը սկսվելուց յետոյ նախագահը կարդաց հետեւեալ մեղադրական ակտը: Դատարանի պրօկուրօրի անունով Սանդաձէների հաւատարմատարի տուած խնդիրքի մէջ ասված է հետեւեալը. «Թիֆլիսում տպագրվող «Մշակ» լրագրի 1898 թւի 107 եւ 203 համարներում, որոնք ընդ սմին ներկայացվում են, տպված էին այդ լրագրի թղթակցի ա ն օ ն ի մ (անանուն) նամակները նոյն տարվայ հոկտեմբերի 25-ից եւ նոյեմբերի 2-ից, Ախալքալաք քաղաքից: Այդ նամակների մէջ «Մշակ» լրագրի անօնիմ թղթակիցը չարամտութեամբ հաղորդում է, որ Սանդաձէները սպառնալիքների, ծեծի եւ ամեն տեսակ բռնութիւնների միջոցով պահում են Ախալքալաքի գաւառի հիւսիսային մասի գիւղական հասարակութիւնը այնպիսի կախումի եւ ճնշումի տակ, որ գիւղացիներից ոչ ոք իրաւունք չունի որ եւ է մի բան ձեռք բերել ուրիշ տեղում եւ պարտաւոր են անպայման եւ անշեղ կերպով գնել եւ կապալով վերցնել ամեն բան նրանցից, Սանդաձէներից, որոնք աչքի առաջ ունենալով իրանց շահերը, պահանջում են գիւղացիներից ամեն բանի համար երեքպատիկը. ինքը Ալէքսի Սանդաձէ նման է մի խանի կամ փաշայի եւ ձեռք է բերել ահագին հարստութիւն վաշխառութեամբ եւ այլն: Առաջ բերած հանգամանքների մամուլի մէջ հրապարակ բերելը, անկասկած, կարող է վարկութեան եւ հասարակութեան առաջ վնասել Սանդաձէների պատւին, արժանաւորութեան եւ բարի համբաւին: Սանդաձէները համարելով իրանց մամուլի այդպիսի անարդար հաղորդագրութիւններից խայտառակված, լիազօրութիւն տուին ինձ սկսել սահմանված կարգով մեղադրանք «Մշակ» լրագրի խմբագիր Ալէքսանդր Հայրապետեան Քալանթարի դէմ դիֆֆամացիայի մէջ, որովհետեւ նա, պ. Քալանթարը, չը ցանկացաւ անուանել այդ նամակների թղթակցին: Այդ հիման վրա խոնարհաբար խնդրում եմ յարուցանել, սահմանված կարգով, խմբագիր Քալանթարի դէմ քրէական դատ, մեղադրելով նրան ապօրինի վարմունքի մէջ, որ նախատեսված է պատժական օրէնսգրքի 1039 յօդուածի մէջ»:

Նախագահը այնուհետեւ կարդաց 1898 թւի №№ 197 եւ 203 համարների մէջ տպված թղթակցութիւնների ռուսերէն թարգմանութիւնը, որի ընթերցանութիւնից յետոյ հարցրեց մեղադրեալ Քալանթարին՝ ճանաչո՞ւմ էք արդեօք ձեզ մեղաւոր:

Ք ա լ ա ն թ ա ր: Անկասկած, ոչ:

(Կը շարունակվի)

ՕՊԵՐԱ ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

«Ֆաուստ» օպերայից յետոյ իր գեղեցկութեամբ, գրաւիչ նիւթով եւ գեղարուեստական բարձրութեամբ առաջին տեղն է բռնում «Ռոմէօ եւ Ջիւլիետտա» օպերան, նոյնպէս Գունօի հեղինակութիւն 5 գործողութեամբ: Առանց պատմական տեղեկութիւններ ունենալու հեղինակութեան ծագման մասին, հասկացող երաժիշտները ուղղակի կարող են ասել, որ այս օպերան Գունօն աւելի ուշ է գրել, քան թէ «Ֆաուստը», որովհետեւ դարձուածքները նման են: Բայց դա աւելի նպաստում է օպերայի ինքնուրոյնութեան: Այս տեսակ օպերա լսելիս ակամայ ասում ես. «Միթէ կարելի է «Բօրիս Գօդունօվի» նման օպերա գրել»:

Շքեղ տեսարաններ, փառաւոր դեկորացիաներ, ազդու պատկերներ եւ զգացմունքներ շար-

ժող մուզիկա, այս բոլորը դիւթիչ ազդեցութիւն են գործում։

Գլխաւոր դերերը՝ Րոմէօ եւ Ջիւլիետտա նըւագ էին Օր. Փաշայեանը Ջիւլիետտան անհամեմատ բարձր է Նրա Մարգարիտայից, Թէ խաղի եւ Թէ երգի կողմից։ Րոմէօ-Բօրիսօնկօ (ըր հայ․ ձայն) այս դերում շատ համակրատուական խաղում եւ երգում էր օր. Փաշայեանի հետ. Նրա բոլոր դերերից այս կարելի է համարել գլխաւորը։ Օր. Նիկիտինայից էր փոքրիկ դերը ակնյայտ սիրուն կատարեց, որ արժանացաւ ծափահարութեան։

Կարս-Մուրզա

ՎՐԱՑ ԹԱՏՐՈՆ

Անցեալ շաբաթ վերջացան պ. Վ. Ալէքսէվ-Մեսխիէվի դասախօսութիւնը վրաց թատրոնում. Այդ ժամանակամիջոցում նա խաղաց «Ալաամկրնը», «Օթելլօ» եւ «Բինո». վերջին պիէսը նա ներկայացրեց իր բենեֆիսին անցեալ երկուշաբթի, փետրվարի 10-ին։ Կասկած չը կայ, որ թատրոնը լիքն էր ընտիր հասարակութեամբ, որի մէջ կային եւ շատ հայեր։ Բռնված էր նոյն իսկ օրկէստրը։ Հասարակութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ եւ անընդհատ ծափահարութիւններով ընդունեց իր պաշտելի դերասանին եւ բեմը ծածկվեց կենդանի ծաղիկներով ու փոքրիկ պսակներով։

Ալէքսէվ-Մեսխիէվի «Քինը» մաքի, գեղարուեստի եւ հանճարի մի գեղեցիկ հիւսուածք էր, սկզբից մինչեւ վերջը տարաւ գեղեցիկ, այնպէս որ մարդ մոռանում էր Թէ նրա առաջ կանգնած էր մի դերասան եւ ոչ իսկական Քինը։ Ահա այսպիսի խաղ տեսնելով մարդ կարող է միայն կազմել գաղափար բեմական գեղարուեստի մասին եւ, արդարեւ, Ալէքսէվ-Մեսխիեվ վրաց բեմի փառքն ու պարծանքն է եւ նրա նմանը վրաց բեմը չէ ունեցել։

Ներկայացման վերջը ամբողջ ժողովուրդը շտապեց դէպի դուրս—պատշգամբը, որը սկզբից լուսաւորված էր գոյնզգոյն լապտերներով եւ որտեղ պատրաստված էր փառքի բազկաթոռը։ Մի գեղեցիկ տեսարան էր, կատարեալ մի տօն. բազկաթոռը նմանում էր հին հռօմայական յաղթական կառքին, որը ծածկված էր կանաչ տերեւներով եւ կենդանի ծաղիկներով։ Նրա վրա բազմեցրին «սիրելիին» եւ վերցրին ձեռքերի վրա. այդ ժամանակ նուագեց զինուորական երաժշտութիւնը եւ հասարակութիւնը միաձայն «վաշա» կանչելով, ճանապարհ գցեց մինչեւ Դվորցօվայա փողոցը։ Այդ տեսակ պատուի առիթով վրաց լրագիրներից մէկը ասում է. «Երջանիկ է այն մարդը, որը կենդանի ժամանակ արժանանում է այսպիսի փառքին եւ տեսնում է իր յաղթանակը»։ Իսկ մենք կասենք. «Երջանիկ է այն հասարակութիւնը, որը ըմբռնել է գեղարուեստի ճշմարտութիւնը եւ գիտէ արժանաւորապէս գնահատել իսկական տաղանդը»։

Վրացիները, ինչպէս եւ ֆրանսիացիները, բնութիւնից օժտված են ուրախ բնաւորութեամբ եւ այդ պատճառով էլ կօմեդիաները եւ ֆարսերը վրաց բեմին շատ են աջողվում, եթէ մի արտաքոյ կարգի խոչնդոտ չը պատահի, ինչպէս էր վերջին ներկայացմանը, փետրվարի 13-ին, Նոր սկսող դերասանուհի Տասօ Աբաշիձէի բենեֆիսին։ Վրաց դրամատիքական կօմիտետը տեսնելով այս դերասանուհու արտակարգ ընդունակութիւնները եւ պատուելով նրա ծնողների անցեալ ծառայութիւնը, տուեց օրիորդին բենեֆիս, Թէեւ հազուագիւտ երեւոյթ է, որ Նոր սկսող դերասանուհին ունենար բենեֆիս։ Թէ ընկերները եւ Թէ հասարակութիւնը շատ սիրով վերաբերվեցին այդ բենէֆիսին։ Բայց հասարակութեանը մեծ վիրաւորանք հասցրեց իր անտեղի եւ միանգամայն տգեղ վարմունքով օրիորդի հայրը, պ. Վ. Աբաշիձէ։ Նա էլ այդ երեկոյ մասնակցում էր ներկայացման, բայց վայ այդ մասնակցելուն—նա բոլորովին չէր խաղում, նոյն իսկ դերը չէր էլ կարդում վայելուչ կերպով եւ խանգարում էր միայն դերասաններին։ Եթէ այս երեւոյթը տեղի ունենար մի ուրիշ երկրում, նրան ուղղակի բեմից դուրս կանէին սուլելով, բայց մեր սախական ժողովուրդը սաոը կերպով, Թէեւ զզուանքով, տարաւ այդ ապտակը։ Մի քանիսը փորձ փորձեցին զարթեցնել այդ մարդուն, կանչելով. «պ. Աբաշիձէ, ուրախ եղիր, կենդանի խաղա», բայց Աբաշիձէն մնաց քնած այդ գիշեր. եւ ո՞վ է ում դէմ խնարիգ սարքում—հայրը որդու դէմ,—սա ուղղակի ցածութիւն է։ Յարգելի դերասանը պէտք է իմանայ, որ բեմը հաշիւների տեղ չէ, ինչ տեսակ պատճառ էլ նա ունենայ. հասարակութիւնը չի թոյլ տայ իրան ծաղրել. լաւ կանէր պարոնը, եթէ բոլորովին չը մասնակցէր այդ երեկոյ եւ չը փչացնէր ուրիշների խաղը. այդ էր պատճառը, որ այն գեղեցիկ կտորները, որոնք խաղացվել են վրաց բեմի վրա մեծ աջողութեամբ՝ տապալվեցին։ Այս անգամ վրաց հասարակութեան ձայնի հետ միացաւ եւ վրաց մամուլը, որը պարսաւեց դերասանի տգեղ վարմունքը... կազդէ՞ արդեօք...

Thaleia

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

Ստացանք Ախալքալաքի երկրաշարժից վնասվածների օգտին։

Կ ե ր չ ի ց՝ Օգսէնտիոս քահ. Զուրայեանից 58 ր. 20 կոպէկ։ Նուիրատուներն են. Ց. Սելինեան, Մ. Կուշնարեան—5-ական ր., Կ. Ծիկոյեան, Մ. Խիթարեան, Ց. Գրիգորեան—3-ական ր., Օգս. քահ. Զուրայեան, Ս. եւ Ց. Պօպօվեան, Կ. Ժեմչուղեան, Խ. Տեօլվեաեան, Ե. Սիմէօնեան—2-ական ր., Խ. Բանօսօվ, Մ. Խանգաղեան. Ց. Խաչկուրուզեան, Խ. Միխայէլօվ, Ց. Սելինեան, Գ. Քէշիշեան, Զ. Բօզտահանեան, Մ. Կիւրեղեան, Ն. Թաճիկեան, Ց. Բալաբանեան, Ս. Բալաբանեան, Ս. Կուսիկեան, Ա. Մէլիք-Ազամալեան, Թագուհի Խարակեօզեան, Մի քանի Ջրկիրներ—1-ական ր., Լօբիրեվ, Գ. Խանզատեան, Գ. Յովհաննէսեան։ Ց. Գրիգորեան, Բալեան, Գ. Տուտեան, Գ. Սարգարեան, Մ. Զօրայեան, Ս. Բուրնազեան, Խ. Մալխասեան, Լ. Կեզկերմազեան, Կ. Պօպօվեան, Д. Мозмановъ, տ. Ա. Էքմէքճեան, И. Топилиди, Ց. Թիւրքեան, Ե. Մանաֆեան, Ш. Борго, Ա. Բուռնազեան, Ս. Պօղոսեան, Կ. Օ. Զուրայեան, Գ. Բարուկեան, А. Бабовичъ, Մ. Կոտիկեան—50-ական կ., Գ. Ֆարմազօնօվ, I. Бакши—40-ական կ., Դ. Միխայէլօվ 35 կ., А. Круговъ 25 կ., Ոմն. Գ. Սահակեան, Ա. Տէրտէրեան, Ց. Ճնվելեքեան—20-ական կոպէկ։

Թ ա ւ ր ի զ ի ց՝ «Արամեան» ընկերութիւնից 30 րուբլի։

Տ ո ւ պ ի ն ք ա գիւղից՝ Մելքօն Մալխասեանից 10 րուբլի։ Նուիրատուներն են. Ց. Մակուլեան 5 ր., Գ. Ավճեան 3 ր., Ա. Աւճեան, Ա. Կարաքուշեան—75-ական կ., Կ. Խրթեան 50 կ., Հ. Պետրոսեան, Կ. Ներսէսեան 20-ական կ.։ (Հանված է ճանապարհածախս 40 կ.)։

Վ ա ր շ ա վ ա յ ի ց՝ Գ. Յովհաննիսեանից 11 ր.. Նուիրատուներն են. Գ. Յովհաննիսեան 3., Վ. Մեզարեան, A. Povowski—2-ական ր., Ս. Տէրտէրեան, Մ. Մդիվանեան, E Krauze, L. Doloszinski—1-ական րուբլի։

Բ ա լ ա խ ա ն ի ի ց՝ «Որոտան» ընկերութեան ծառայողներից 26 ր. 40 կ.։ Նուիրատուներն են. Մ. Ստեփանեան 5 ր., Ե. Մէլիք-Փարսադանեան 3 ր., Խ. Տէր-Ներսէսեան, Ս. Մէլիք-Փարսադանեան, М. Дадашевъ, Ս. Օհանջանեան, Թ. Խաչատուրեան—2-ական ր., Մ. Տէր-Մինասեան, А. Уліяновъ, М. Мамедовъ, Михайловскій, Մ. Տէր-Ներսէսեան, Ս. Տէր-Օհանեան, Н. Суховъ—1-ական ր., Ш. Михаилъ, И. Москаленко—50-ական կ., Ա. Սըմբատեան, С. Таракановъ—20-ական կոպէկ։

Բ ա գ ո ւ ի ց՝ տ. Հռիփսիմէ Տէր-Խաչատրեանից 25 ր. 11 կոպէկ։ Նուիրատուներն են. Կ. Տէր-Խաչատրեան, Վ. Մէլիք-Մուրադեան, Մի ոմն, Ա. Կոստանդինեան, օր. Զ. Հայրապետեան, Ն. Ղուկասեան, Մի Ոմն, Գ. Յարութիւնեան, Ց. Տէր-Կարապետեան, տ. Քոչարեան, Ա. Ազամիրզեան, Ս. Ալազատեան, Ն. Տէր-Գրիգորեան, И. Тюринъ, Каплановъ, Ոմն, Հ. Տէր-Խաչատրեան—1-ական ր., Ա. Անտօնեան, տ. Նատ. Յարութիւնեան, Ղ. Յարութիւնեան, Н. Яковлевъ, С. Кригуровъ, И., Г. Янпольскій, В. Безплеменновъ, Գր. Ջանեան, Ա. Աւակիմօվ, Ս Յակոբեան, Լ. Մալեանց, В. Кибревъ, И. Метеровскій, Левинскій—50-ական կ., Ա. Եսայեան 30 կ., Գ. Գալստեան, Юневичъ—20-ական կ., Յովսէփ 17 կ., Инюкинъ 8 կ., Հայկ 5 կոպէկ։ (Հանված է ճանապարհածախս 39 կոպէկ)։

Ս ե ւ - ք ա ղ ա ք ի ց՝ «Ապշերօնեան Ելեքտրական ընկերութեան» ծառայողներից եւ մշակներից 6 րուբլի։ Նուիրատուներն են. Ց. Տ. Ս-ից 1 ր., N. N. 50 կ., Հալղաթեան 1 ր., Ն. Գաբրէլեան 1 ր.. Պ. Տ.-Յովհաննիսեան 50 կ., М. В. Шевяковъ 60 կ., Ա. Աբրահամեան, Մ. Պետրոսեան, Թ. Ծատուրեան, Ց. Աւետիսեան, Ա. Տէր-Սահակեան—25-ական կ., Մ. Մէլիքեան 15 կոպէկ։

Ն ե ր ք ի ն Կ ա ր մ ի ր Ա ղ բ ի ւ ր գիւղից՝ Յարութիւն Ղուկասեանից 8 ր. 5 կ.։ Նուիրատուներն են. Ց. Ղուկասեան, Ց. Սարգիսեան, Ց. Մէլիքեան, Սարգիս քահ. Շալայեան, Ց. Տումանեան—1-ական ր., Օ. Միրզաեան, Խ. Դարբինեան, Ա. Առաքելեան—50-ական կ., Մ. Շարիեան, Ի. Խաչատրեան, Վ. Յովհաննէսեան—25-ական կ., Զ. Գրիգորեան, Ս. Շարիեան, Ա. Խաչատրեան, Ս. Սափարեան—20-ական կ.։

Ընդամենը 174 րուբլի 76 կոպէկ։

Մինչեւ այժմ ստացել ենք 25,692 ր. 78½ կոպէկ, երեք ոսկի ռուպի եւ 50 իտալական լիրա։ Ուղարկել ենք 20,000 րուբլի։ Երէկ յանձնեցինք Թիֆլիսի կօմիտետին 5000 րուբլի, երեք ոսկի ռուպի եւ 50 իտալական լիրա։ Մեզ մօտ մնում է 692 ր. 78½ կ.։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Օդեսա, յունվարի 27-ին

Կարդալով «Մշակի» մէջ յայտնի կօմպօզիտոր Կաղաչենկօի մտադրութիւնը՝ Պարիզի համաշխարհային ցուցահանդէսին կօնցէրտներ տալ զուտ հայկական բնաւորութեամբ եւ կազմակերպված խմբի միջոցով ծանօթացնել եւրօպացիներին մեր ժողովրդական երգերի հետ, Օդեսայի ուսանողութիւնը, ի սրտէ ցանկանալով Կաղանչենկօին համակրութիւն գտնել հայ հասարակութեան մէջ, ուղարկում է 10 ր., որպէս նպաստ այդ համակրելի ձեռնարկութիւնը իրագործելու եւ արձագանք գտնելու հասարակութեան մէջ։

Հայ ուսանողներ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մի տիկին, որ կամենում է իր անունը անյայտ պահել, ուղարկել է մեզ յիսուն րուբլի, նշանակելով նրանից 15 րուբլի ներկայ բ ա ր ե կ ե ն դ ա ն ի օրերում կարօտեալներին բաժանելու, իսկ 35 րուբլին միացնելու այն նուիրատուութիւններին, որոնք ժողովվում են Ախալքալաքի գաւառի երկրաշարժից վնասվածների օգտին։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Ներսիսեան դպրոցը այս տարի, փետրվարի 14-ին, չը կատարեց դպրոցի տարեկան ակտը այն պատճառով, որ նա մտադիր է առաջիկայ մայիս ամսին տօնել դպրոցի գոյութեան ե օ Թ ա ն ա ս ո ւ ն հ ի ն գ ա մ ե ա կ ը, եւ այն ժամանակ կը ներկայացնէ տարեկան տեղեկագիրը։ Դպրոցի վարչութիւնը արդէն սկսել է պատրաստութիւններ տեսնել յօբելեանի համար։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, Թէ Ս. Պետերբուրգի համալսարանի արեւելեան լեզուների բաժնում Թոյլ է տուած ընդունել հոգեւոր սեմինարիաների ընԹացաւարտներին։ Մտնելով արեւելեան լեզուների բաժանմունքը, այդ ընԹացաւարտները իրաւունք չեն ունենայ փոխադրվել ուրիշ բաժանմունքներ։

—

Թիֆլիսի վաճառանոցում, ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, շատ բարձրացել էր մսի գինը եւ քաղաքային դուման նշանակել էր մսի սակագինը 11 կոպէկ ֆունտը։ Այժմ տեղեկութիւն է ստացվել, որ ճանապարհների լաւանալու պատճառով այս օրերս Թիֆլիս պէտք է հասնեն մեծ քանակութեամբ մսացու կենդանիներ։ Աչքի առաջ ունենալով այդ հանգամանքը, քաղաքային դուման իր փետրվարի 14-ի նիստում որոշեց յանձնել քաղաքային վարչութեան, որ անմիջապէս պակասեցնէ մսի սակագինը, եթէ կը համոզվի, որ արդէն քաղաք են հասել կենդանիները։

—

Շատերը մեր խմբագրութեան փող ուղարկելով պօստային փոխանակագրերով, բլանկի յետեւում չեն նշանակում Թէ ինչի համար է ուղարկված փողը. դրանից առաջանում է շփոթութիւն եւ այս րոպէին խմբագրութեան մէջ կան մի քանի փոխանակագրեր, որոնց վրա բացի ուղարկողների հասցէից, ոչինչ չը կայ գրած։ Խնդրում ենք պօստով փող փոխադրողներին չը վլանալ ամէն անգամ գոնէ երկու տողով իմաց տալ, Թէ ինչի համար է ուղարկվում փողը։

—

ԿԱՂԶՈՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Փետրվարի 2-ին տեղս ժամանեց Կարսի յաջորդ Եղիշէ վարդապետը՝ 16 տարուց ի վեր հիմնարկված ու Թերի մնացած եկեղեցու շինութիւնը վերսկսելու համար, որի ամբողջ ծախսը յանձն է առել պ. Զաքար Զանփոլադեանը։ Եռանդոտ վարդապետը, տեղ հասնելուն պէս՝ խօսեց, պայման կապեց վարպետների հետ, որ մինչեւ ներկայ Թւի մայիս ամսի վերջը շինութեան ամբողջ պատերը վերջացնեն։ Ամսիս երեքին յաջորդը մի ոգեւորիչ քարոզ խօսեց, յորդորեց ժողովրդին, որ այժմեանից աչքի առաջ ունենան եկեղեցու ներքին բարեզարդութիւնների մասին հոգալը։ Քարոզից յետոյ հայր սուրբը անձամբ գործի գլուխ կանգնելով հասարակութեան հրաւիրեց քանդել կիսակառոյց եկեղեցու պատերից չորս շարք, անճաշակ եւ «պլանից» դուրս լինելու պատճառով, եւ հաբիրաւոր երիտասարդներ Թափվեցան գործի վրա։ Գնալուց առաջ մի քարոզ եւս խօսեց, որի մէջ կենդանի օրինակներով պարզեց, Թէ ի՛նչ ասարճան զզվելի բան է, երբ քահանան ստիպված է լինում ամէն մի ծիսակատարութեան ժամանակ մուրացկանի նման ձեռք մեկնել փող ստանալու համար։ Այդ անախորժ սովորութիւնը վերջացնելու համար, առաջարկեց ժողովրդին դասակարգերի բաժանել, ամէն մէկին ըստ կարողութեան վճար նշանակել, հաւաքել գումարը երէցփոխի մօտ եւ այնտեղից ռոճիկ տալ քահանաներին։ Այդ հարցը այն աստիճան խորը արձագանք գտաւ տեղիս երիտասարդների սրտում, որ առանձնապէս խնդրեցին հայր սուրբին գործը գլուխ բերել, իսկ իրանք խոստացան այդ մասին ժողովրդի մէջ «պրօպագանդա» անել, ժողովրդին պատրաստել»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ս Պ Ա Ն Ի Ա

Աստուածպաշտօնեաների դատը, որ տեղի ունեցաւ մի ամիս առաջ Ֆրանսիայում, ցոյց տուեց, Թէ ինչպիսի ահաւոր վտանգ է սպառնում այդ երկրին կաթոլիկ հոգեւորականների կողմից, որոնք օգուտ քաղելով ժողովրդի ստորին խաւերի դիւրահաւանութիւնից եւ բարձր խաւերի քաղաքական փառասիրութիւնից, կարողացել են այնպիսի ընդարձակ եւ հաստատուն կազմակերպութիւն ստեղծել Ֆրանսիայում, որ հիմա արդէն բացարձակ, առանց դիմակի, պատերազմ են մղում հանրապետական կառավարութեան դէմ։ Ֆրանսիայի անկեղծ հայրենասէրները շատ լաւ հասկանում են այդ զարհուրելի վտանգը, որ կարող է Ֆրանսիայում ստեղծել մի այնպիսի դրութիւն, որի մէջ տանջվում է այժմ Սպանիան, կղերականների այդ կլասիքական հայրենիքը, ուր երկար դարերի ընԹացքում նրանք խեղդեցին ամէն մի առաջադիմութեան նշոյլ, ամէն մի Նոր միտք՝ որ նոյն-իսկ հեռու ապագայում կարող էր ուղղված լինել հոգեւորականների բռնակալութեան դէմ։ Կղերականութիւնը սպանեց մի ժողովուրդ, որ ի բնէ օժտված էր առատ ձիրքերով, որ քաջութեան եւ ասպետականութեան ոգու հետ միասին, սիրում էր մի ժամանակ գիտութիւնը եւ արուեստը եւ մեր օրերում կարող էր դառնալ Եւրօպայի ամենաառաջադէմ եւ մարդկութեան օգտակար ազգերից մէկը, եթէ կղերականութեան աւերիչ ձեռքը քարուքանդ արած չը լինէր այնտեղ ամէն ինչ եւ դարձրած չը լինէր Սպանիան մի մեծ բանտ, որի մէջ նոյն-իսկ սպանիացին—բանտային վարակված ու նեխված օդի մէջ ծնված ու մեծացած այդ սպանիացին—չէ կարողանում շունչ քաշել։

«Las Noticias» Թերթի վերջին համարներում մի սպանիացի հայրենասէր սրտաշարժ գանգատ եւ բողոք է յայտնում այն սպանիչ մԹնոլորտի դէմ, որ այժմ ամէն կողմից պատել է Սպանիային։

«Պիրենեան լեռները,—ասում է նա—մի պատ է, որ բաժանում է կենդանուն մեռածից։ Այնտեղ ամէն ինչ շարժվում է, իսկ այստեղ՝ անշարժութիւն է։ Այնտեղ լոյսն է Թագաւորում, այստեղ—խաւարը. այնտեղ եռում է կեանքը, կռիւ, մաքառումն է բորբոքվում. ամէն ինչ փտում է այստեղ, ամէն բանից մահուան հոտ է փչում. այստեղ Թագաւորում է Նիրվանը։ Այնտեղ իշխում է ազատ, հնարագէտ մարդը. այստեղ մի կերպ իր օրերն է սպանում նմանվել աշխատող ստրուկը։ Դրանք երկու տարբեր աշխարհներ են—փայլուն, սաւառնող ոգի մի կողմում, եւ անկենդան մարմին միւս կողմում։ Ի՜նչպէս տրտմում է սպանիացու հոգին, երբ մի քանի տարի Անգլիայում, Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Բելգիայում ապրելուց յետոյ, վերադառնում է հայրենիք եւ տեսնում է, որ նա, ինչպէս եւ առաջ, առանձնացած է քաղաքակիրԹ աշխարհից։ Սպանիան Թւում է նրան անախրօնիզմ, հոգիների գերեզման, անշարժութեան կենդանի մարմնացումն։ Նրա արդիւնաբերութիւնը խանձարուրումն է, առեւտուրը—անդրպատմական ժամանակների դրութեան մէջ, երկրագործութիւնը յիշեցնում է Աստուածաշնչի օրերը, գեղարուեստը հոգեվարքի մէջ է։ Նրա կրթութիւնը գտնվում է բԹամիտ վարձկանների ձեռքում. խիղճը վերջնականապէս վաճառված է, գրականութիւնը փոխարինում են լրագրներ, որոնք գիտեն միայն պաշտօնական շրջանների ներշնչումներով ղեկավարվել։ Բայց ինչ որ ամենից աւելի վատն է՝ այդ այն է, որ մեր բարոյական սընդանկութիւնը ո՛չ սկիզբն ունի, ո՛չ վերջ։ Փիլիսոփայութեան եւ սօցիօլօգիայի մէջ մենք ոչինչ չենք արտադրում։ Քաղաքականութեան մէջ մենք չահագործում ենք այնպիսի ֆօրմուլաներ, որոնք վաղուց կորցրել են իրանց վարկը։ Պարլամենտը մեզ ծառայում է միայն նրա համար, որ հարկեր դնէ։ Մի ժամանակ մենք գիտէինք պատերազմել, այն-ինչ հիմա տալիս ենք մենք մեր ամրութիւնները Թշնամու առաջի

պահանջմամբ։ Կեղծաւորութիւնը եւ յիմարութիւնը սպանեցին մեր թատրոնը, վիպասանութիւնը, լրագիրը։ Մեր հասարակական կեանքի մթնոլորտը բթացնում եւ վայրենացնում է մարդուն։ Պէտք է սպանիացի լինել միայն, որպէս զի մարդ հնար ունենայ շունչ քաշել եւ չը խեղդուել Սպանիայի մթնոլորտում»։

Եւ այդ խեղդող մթնոլորտում կղերականութիւնն է միայն, որ այժմ նստած Սպանիայի նախկին մեծութեան փլատակների վրա՝ ազատ շունչ է քաշում... Նա հասել է իր դարաւոր ջանքերի փառաւոր հետեւանքին...

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թաւրիզ, փետրվարի 3-ին

Վերջին ժամանակներս Թաւրիզում, դոկտոր Փաշայեանի նախագահութեամբ, հիմնվեց «Հակաալկոհօլական» մի ընկերութիւն, որի նպատակն է, ինչպէս ցոյց է տալիս անունը, որքան կարելի է արգելք լինել ալկոհօլի գործածութեան, եւ ընկերութիւնը եռանդուն ջանքով առաջ է տանում իր ձեռնարկած հանրօգուտ գործը։ Նոյն նիւթի մասին եղան մի քանի դասախօսութիւններ, որոնք դրին հասարակութեան առաջ ընտանիքներ, ազգեր կործանող ախտի—ալկոհօլի ահագին վնասները, մի ախտ, որ պատճառ է դառնում մարդու բարոյական, ֆիզիքական եւ մտաւոր անկման։

Հակաալկոհօլական ընկերութիւնը հէնց առաջին դասախօսութեան ժամանակ, ընկերութեան անդամներից մէկին, որ տեղացի է եւ աւելի ծանօթ ամբողջ Ատրպատականին, յանձնեց ալկոհօլի վերաբերմամբ մանրամասն վիճակագրութիւն կազմել, թէ որքան գինի, օղի է գործածվում, քանի արբեցող կայ եւ այլն։ Նա մի ամսից յետոյ իր հաւաքած տեղեկութիւնները ներկայացրեց ընկերութեան։ Ինչպէս կազմած ստատիստիկայից երեւում է, Թաւրիզի երկու հայաբնակ թաղերը, Ղալան եւ Լիլաւան, որ ունեն 615 տուն, տարէնը 515 խալվար գինի են դնում. խալվարը 15 թումանով կամ 150 ղրանով, արժէ 77250 ղրան. եւ եթէ խալվարը հաշուենք 240 չհեց, դուրս կը գայ 123600 չհչ։ Երկու թաղերը խմելու համար գործ են ածում 56800 չհչ (տարեկան, ի հարկէ) դուրս եկած հնացնելու եւ պահելու բաժինը, այս ամենը արժէ 173,375 ղրան։

Այդ երկու թաղերում գինեվաճառութեամբ պարապում են 18 մարդ, որոնք տարէնը ծախում են 120 խալվար կամ 28800 չհչ գինի, չհչը հաշուելով 2 ղրան, 57600 ղրան, իսկ ժամնաւոր մարդիկ ծախում են 10,000 չհչ, արժէ 20,000 ղրան։ Օղի պատրաստում են 511 խալվար չամչից (սաւզա), իւրաքանչիւր խալվարից ստանալով 500 չհչ, բոլորը 255500 չհչ։ Այս օղուց 8000 չհչը ծախվում է հայերի վրա, իսկ մնացածը՝ Թուրքերի վրա, չհչը երկու ղրանով 495000 ղրան։

Թաւրիզի Թուրք բնակիչների թիւը հասնում է 25,000-ի, որոնց վրա տարէնը ծախվում է գինի եւ օղի 286300 չհչ, արժէ 572500 ղրան։ Թուրքերը առաջ, ինչպէս պատմում են, սեփական արբեցուցիչ խմիչքներ չէին պատրաստում, միայն 20 տարի է, որ սկսել են թէ գինի եւ թէ օղի պատրաստել։

Այժմ անցնենք Ատրպատականի միւս գաւառներին.—Սալմաստ, Ուրմի, Խոյ, Սուլդուզ, Սովուջբուլաղ, Արդաբիլ եւ Մարաղա։

Սալմաստ—ունի 1500 տուն, տունը հաշուելով 5 անդամից, 7500 բնակիչ. իւրաքանչիւրը ծախսելով ալկոհօլի համար 50 ղրան, բոլորը կը լինի 375000 ղրան։

Ուրմի.—430 տուն=2150 բնակիչ, 15 ղրանից, 32250 ղրան։

Խոյ.—350 տուն=1750 բնակիչ, մարդը 20 ղրանից 35000 ղրան։

Սուլդուզ, Սօվուչբուլաղ, Արդաբիլ.—250 տուն=1250 մարդ, 10 ղրան, 12500 ղրան։

Մարաղա.—200=1000 մարդ, 50 ղրան 50,000 ղրան։

Ամբողջ Ատրպատականի հայ բնակիչների թիւը հասնում է 21575-ի կամ 4315 տան. սրանք ամբողջ տարվայ ընթացքում ծախսում են ալկոհօլի համար 744375 ղրան։ Ատրպատականում արբեցողութեան կողմից առաջին տեղը բռնում են Սալմաստը եւ Ուրմին, երկրորդ տեղը՝ Մարաղան եւ Խոյը, երրորդը՝ Արդաբիլ, չորրորդը Թաւրիզ, հինգերորդը—Սուլդուզ, Սովուչբուլաղ, վեցերորդը—Ղարադաղ։ Ընդհանուր Ատրպատականում ալկոհօլամոլների թիւը 100-ին հասնում է 7-ի, իսկ Թաւրիզում 100-ին 2։ Բայց իբրեւ խմողներ, այսինքն, որ պատահելիս խմում են, 100-ին ընկնում է 95-ը. իսկ կանանցից, ընտանեկան յարկի տակ, խմողների թիւը 100-ին ընկնում է 45. ազատ տեղերում (հարսանիքներում, հրաւէրներում եւ այլն) 100-ին հազիւ՝ տասը։

Ստատիստիկա կազմողը, ինչպէս վկայում է, այս բոլոր տեղեկութիւնները հաւաքել է ամենավստահելի մարդկանցից, այնպէս որ այդ թուանշանները կարելի է ընդունել իբրեւ մօտաւոր ճիշդ հաշիւ։ Այս նիւթի մասին դասախօսեց ինքը, կազմողը։

Սրանից 30 տարի առաջ, 70-ական թուականներին, ինչպէս պատմում են, ալկոհօլը Ատրպատականում այնպէս տարածված չէր, ինչպէս այժմ եւ այդ բանը վերագրում են նրան, որ այն ժամանակներում դրա տարածվելուն նպաստող դիւրութիւններ չը կային, չը կային խաղողի այգիներ եւ եթէ կար՝ շատ քիչ, այգեգործութիւնը շատ յետ էր եւ այլն։ Բայց այգեգործութիւնը հետզհետէ զարգացաւ, նոր պայմանները յարմարութիւններ ստեղծեցին ալկոհօլի տարածվելուն։

Մի քանի խօսք եւս, վերջացնենք մեր ասելիքը։ Ինչպէս տեսնում էք, այս հակաալկոհօլական ընկերութիւնը մի նոր երեւոյթ է մեզանում, բռնած ուղղութիւնը ցանկալի, հանրօգուտ. եւ յոյս կայ, որ կը փրկէ շատ անհատներ եւ ընտանիքներ անկումից ու դժբաղդութիւնից։ Ցանկալի էր, որ ամեն տեղ, թէ գիւղերում եւ թէ քաղաքներում, հիմնվէին այսպիսի ընկերութիւններ եւ ընդհանուր ոյժերով այս ախտի առաջը առնվէր։ Այս գործում մեծ, առաջնակարգ դեր կարող է խաղալ եւ կառավարութեան աջակցութիւնը։

Ե. Ֆրանգեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«С.-Пет. Вѣд.» հաղորդում է, թէ քրիստոնեաները, յուսահատվելով այն հանգամանքից, որ խաչը չէ կարողանում յաղթանակել Թիւրքիայում, բազմաթիւ խմբերով մահմեդականութիւն են ընդունում՝ օրինակ առնելով մայրաքաղաքի անուանի հաւատակիցներից։ Կ. Պօլսի եւրօպական մասում, Պերայում, Պանկալդի, Տատավլա եւ Շիշլի արուարձաններում, ուր համարեա բացառապէս քրիստոնեաներ են բնակվում, սուլթանի հրամանով մեծ քանակութեամբ հողաբաժիններ են յատկացնվում այն մահմեդականների համար, որոնք գաղթել են Ցունաստանից, Ռումինիայից, Ռումելիայից եւ Կովկասից։ Անհաշտ ատելութեան ոգով տոգորված դէպի քրիստոնեաները՝ նոր բնակիչները պէտք է անմիջական հարեւաններ դառնան յոյներին Շիշլիում, Տատավլում եւ Կարատալում, որտեղ գտնվում են յոյների, կաթօլիկների, հայերի, բուլղարների եւ բողոքականների գերեզմանատները իրանց եկեղեցիներով։ 25—30 քառակուսի վերստ տարածութեան վրա, Շիշլիից մինչեւ Բէյիւկդարա, քրիստոնեայի ոչ մի տուն չի լինի այլ եւս։ Այս տեղն ամբողջապէս նուիրված է մահմեդական գաղթականներին, որոնց համար սուլթանի անձնական գանձարանի հաշուով կը շինվեն մզկիթներ եւ ուսումնարաններ։ Քրիստոնեաների յուսահատութեանը չափ չը կայ։ Սուլթանի ականաւոր լուսանկար, հայ-կաթօլիկ Վիկենտիոս Աբդուլլահը, մի վաթսուն տարեկան մարդ, այս օրերում իր ամբողջ ընտանիքով մահմեդականութիւն ընդունեց՝ փոխելով իր անունը Շիւքրի, իսկ իր որդու՝ Ներսէսի անունը—Զիեա։ Նորադարձները լիառատ պարգեւներ ստացան սուլթանից։ Ենթադրում են, թէ այդ հաւատափոխների օրինակին կը հետեւեն շատ ու շատ ուրիշները։

—«Münch. Neueste Nach.» մի յօդուած է նուիրել Ռուսաստանի աջողութիւններին ասիական ցամաքի վրա։ Լրագիրը առաջ է բերում պատմութեան մի յայտնի պրօֆեսորի արած հաշիւները, որոնք ցոյց են տալիս, թէ վերջին չորս տարվայ ընթացքում Ռուսաստանը, միջին թուով, օրական 123 քառակուսի կիլօմետր տարածութեամբ հողեր է միացրել իր երկրներին եւ մինչ իր տիրապետութիւնների աճումը արեւմտեան կողմից նա ձեռք է բերել մեծ մասամբ մարդիկ զոհելով, արեւելեան կողմում մեծ դեր է խաղացել ոսկին։ Լրագիրը բացատրում է, թէ վերջին դէպքում խօսքը ոչ թէ կաշառումների կամ «դրօմնոզ ուբլու» մասին է, այլ նիւթական զոհերի ամբողջ համագումարի մասին, որ Ռուսաստանը բերել է Ասիայում ոտքի տեղն ամրացնելու եւ ձեռք բերած դիրքը դարձնելու յենակէտ ապագայ ձեռնարկութիւնների համար, որոնք երբեմնապէս հասունանում են նոյն իսկ մի քանի տասնեակ տարիներից յետոյ։ Այս դատողութիւններին առիթ է տուել Պարսկաստանի վերջին փոխառութիւնը։ Լրագիրը առհասարակ համակրաբար է խօսում Ռուսաստանի աջողութիւնների մասին Ասիայում։

—Լօնդօնի «Sunday Special» լրագիրը զետեղեց առաջնորդող յօդուած «Գերմանական խնամակալութիւն Փոքր Ասիայի վրա» վերնագրով, որի մէջ հաղորդվում է, որ Գերմանիան երաշխաւորեց սուլթանին նրա փոքրասիական կալուածների անձեռնմխելիութիւնը եւ դրա համար իր ձեռքն առաւ բոլոր հարկերի եւ տուրքերի կառավարութիւնը։ Սուլթանը միայն պահանջեց Գերմանիայից, որ նա չը միջամտի կրօնական գործերում. իսկ մնացած բոլոր գործերում վարչութիւնը իրապէս անցնում է Գերմանիայի ձեռքը, որը կը գրաւէ Փոքր-Ասիայում նոյնպիսի դրութիւն, ինչ-որ Անգլիան գրաւած ունի Եգիպտոսում։ Անգլիացիները այդ կոմբինացիայի դէմ չեն, որովհետեւ լօրդ Սօլսբիւրիի կառավարութիւնը հակառակ չէ, որ Գերմանիայի ազդեցութիւնը մեծանայ Փոքր-Ասիայում։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

14 փետրվարի

ԼՕՆԴՕՆ։ «Times»-ին հեռագրում են Պաարդեբերգից. «Բրիտանական թնդանօթները հրդեհեցին բօէրների բանակը. այս պատճառով բօէրները չը կարողացան մնալ այնտեղ։ Այս բոպէին նրանք Մօդդերի հունում գրաւել են մի տարածութիւն, որի երկարութիւնը երկու մղոն է, լայնութիւնը—150 ֆուտ եւ խորութիւնը 50 ֆուտ։ Գետի հունը պաշտպանվելու համար շատ յարմարութիւններ ունի։ Կրօնիէն առատ պաշարեղէններ ունի եւ դեռ եւս պաշտպանվում է, թէպէտ եւս ազատվել ամենեւին չէ կարող»։

Փետրվարի 12-ին Կօլէնզօյից հաղորդում են Times»-ին. «Մենք տաք կռիւ կունենանք»։

Նոյն լրագրին, Լօրէնցօ-Մարկեզէի վրայով, հեռագրում են Պրետօրիայից, թէ այնտեղի պաշտօնական շրջաններում վրդովմունք է տիրում։ Երեքշաբթի գեներալ Բօտան հեռագրում էր Կօլէնզօից, թէ նա այլ եւս չէ կարող ընդդիմանալ, ուստի եւ թող Կրիւգէրը խաղաղութիւն առաջարկէ։ Ապա հաղորդվում է, թէ Բլումֆօնտէնում Կրօնիէի դրութիւնը յուսահատական է համարվում։ Շտէյն ուղարկել է Կրիւգէրին մի հեռագիր, որի մէջ ասված է, թէ Օրանժեան հանրապետութեան բօէրները այլ եւս կռուել չեն ցանկանում եւ թէ նա պատերազմի դաշտն է ուղարկել զինուորական ծառայութեան համար բոլոր պէտքական մարդկանց, առանց ազգերի խտրութեան, թէ նրա կարծիքով հանրապետութեան զինուորական ոյժերը ենթարկված են ոչնչանալու վտանգին, ուստի եւ նա հարկադրանօք խնդրում է Կրիւգէրին անյապաղ բանակցութիւններ սկսել խաղաղութեան մասին։ Մեֆկինգը պաշարող բօէրների մէջ դժգոհութեան նշաններ են նկատվում։ Նրանք ասում են, թէ աւելի լաւ կը լինէր, եթէ իրանք պաշտպանէին իրանց ագարակները եւ թէ նրանք կը կամենային վայր դնել զէնքը եւ վերադառնալ դէպի հայրենի յարկը

ԿԻՄԲԵՐԼԷՅ։ Փետրվարի 12-ին։ Ռօդս, երէկ նախագահելով Դէբիրի ընկերութեան ժողովում, հաղորդեց, թէ ընկերութեան օգուտը համարեա երկու միլիօն ֆունտ ստերլինգի է հասնում, եւ թէ ընկերութեան դրութիւնը ճապէս բարւոքվել է եւ այժմ շատ բարեյաջող է,

ԿԱՊՇՏԱԴՏ, Փետրվարի 13-ին։ 50 օֆիցէր եւ զինւոր ուղարկված են Կէտի ծովախորշը, որտեղ, համաձայն տարածված լուրերի, ծովափին են հանված պատերազմական մթերքներ բօէրների համար։

ՍՏԵՐԿՍՊՐԻՏ, փետրվարի 13-ին։ Լէդի-Սմիթից ստացած լուրերին նայելով անգլիացիները գրաւել են եւ այժմ գտնվում են Բերկլինստում։ Այնտեղի բօէրները նահանջել են դէպի Լէդի-Սմիթ։ Լանդրօստ հեռագրել է Շտէյնին, թէ օգնական զօրքեր են հարկաւոր, եթէ ոչ նա հարկադրված կը լինի զինաթափ լինել։

ՄՕԴԴԵՐ-ՐԻՎԵՐ, փետրվարի 13-ին։ Անգլիական երկու զօրագունդ յետ մղեցին բօէրների նոր յարձակումը, որոնք զգալի կորուստներ ունեցան։

ՎԻԷՆՆԱ։ Համաձայն ամենայն տեղ ուղարկված պայմանախօսութեան՝ այսօր ամբողջ երկրագնդի վրա պէտք է կայանային բոլոր խաղաղութեան ընկերութիւնների մէջ ժողովներ. այս պատճառով Վիէննայում հաւաքվեց եւ աւստրիական ընկերութիւնը, որ ընդունեց Բերնի կենտրօնական ընկերութեան կողմից առաջարկված վճիռը, որպէս եւ նրա յաւելուածը՝ աւստրիական խաղաղութեան բարեկամների կողմից, որի մէջ շնորհակալութիւն է յայտնվում անգլիայի համախոհներին, որոնք, չը նայելով ժողովրդի մէջ իրանց վարկը կորցնելու վտանգին, ջանք էին գործ դնում սկզբում կռւի առաջն առնել, իսկ այժմ վերջ դնել նրան։

15 փետրվարի

ԼՕՆԴՕՆ։ Բուլլէր հաղորդում է, որ փետրվարի 8-ից մինչեւ 12-ը սպանված են 7 օֆիցէր, որոնց թւում 3 գնդապետ, վիրաւորված են 34 օֆիցէր եւ մէկը կորաւ։

ՎԻԷՆՆԱ։ Պատգամաւոր Վօլֆ հարցնում է, թէ արդեօք ճիշդ է, որ աւստրիական կառավարութիւնը օգնեց անգլիացիներին—«խաբեբայ ժողովրդին—աւազակութեան մէջ» հերոս բօէրների դէմ, հասցնելով նրանց թնդանօթներ եւ ձիեր։ Վօլֆ պահանջում է, որպէս զի պետական պաշտպանութեան մինիստրը եկող նիստում ազնիւ խօսքով հաղորդէ, թէ արդեօք իսկապէս չէզոքութեան մի այդպիսի խախտումն տեղի է ունեցել։

ՎԱՐՇԱՎԱ։ Գաղտնի ոստիկանութիւնը գտաւ խոշոր եւ մանր արծաթէ կեղծ դրամների մի գործարան. գործարանը գտնվում էր Լօդզիում, իսկ դրամները տարածելու բաժանմունքը Վարշավայում։

ԼՕՆԴՕՆ։ Համայնքների ժողով։ Գօշէն առաջարկում է ծովային բիւդժէտը եւ յայտարարում է, թէ նրա մէջ ոչինչ յուզիչ բան չը կայ, որովհետեւ ծովային մինիստրութիւնը սպառազինութեան անհրաժեշտութիւն չէ ընդունում։ Անգլիային չէ սպառնում ոչ մի ծովային պետութիւն։ Եւրօպան գիտէ անգլիական նաւերի ոյժը եւ թիւը։ Սակայն վարչական մի միջոց ընդունված է, այն է, որ մարտի սկզբում պահեստի նաւատորմը, թնդանօթաձգութեան մէջ վարժվելու համար, գնում է Պօրտլանդ, իսկ ներկայ տարին ծովապետը կառաջնորդէ նրան դէպի բաց ծովը եւ կը նշանակէ զինուորական վարժութիւններ, որոնք պէտք է բարձրացնեն նրա պատերազմական պատրաստութիւնը. բայց դա ամենեւին սպառազինութիւն չէ։ Գօշէն շարունակում է.—Արգիլնաբերութեան զարգացման պատճառով կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի կանչել մօտ 10 կամ 15 հազար պահեստի ծովային զօրք, փոխանակ այն ամբողջ կազմի, որ թոյլ է տրված հարկաւորութեան դէպքում։ Վերջը Գօշէն ասաց. «Երբ Հաագայի կօնֆէրէնցիան հրաւիրվեց, անգլիական կառավարութիւնը մատնացոյց արեց այն բանի վրա, որ շատ կարելի է ստիպված կը լինեն դադարեցնել պատերազմական նոր նաւերի կառուցումը մինչեւ կօնֆէրէնցիայի վճիռը։ Զինուորութիւնները պակասեցնելու վերաբերմամբ ոչինչ չը վճռվեց։ Կօնֆէրէնցիայից յետոյ վեց ամիսների ընթացքում սկսվեց կամ մշակվեց երկար տարիների համար տարածվող պրօգրամը, աւելի հսկայական, քան այնպիսին, որ երբ եւ իցէ հաշւի կարող էին առնել այն պետութիւնները, որոնք ուղարկեցին իրանց ներկայացուցիչներին կօնֆէրէնցիա։ Նաւեր կառուցանելու համար ծախսերի անգլիական նախագիծը հաւասար է 8,460,000 ֆունտ ստերլինգին տարեկան։ Ռուսական ծովային ամբողջ նախագիծը հաւասար է 4,300,000 ֆունտ ստերլինգին, իսկ ֆրանսիականը 4,154,000 ֆունտ ստերլինգին։ Եթէ ենթադրենք ընդհանրապէս, որ նաւերի կառուցումը Ռուսաստանում եւ Ֆրանսիայում 20% աւելի թանգ է նստում, քան Անգլիայում, եւ եթէ այդ պատճառով Անգլիան ծախսում է մի գումար, որ հաւասար է Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի ծախսին, 8,460,000 ֆունտ ստերլինգի 20% չահի հետ միասին, այն ժամանակ նրան մնում է էլի 1,700,000 ֆունտ ստերլինգ աւելորդ մի գումար, որով Անգլիան կարող է կառուցանել էլի մի զրահակիր նաւ եւ մէկ կրէյսէր»։ Գօշէն ապա խօսեց Ֆրանսիայի եւ Գերմանիայի ծովային նոր պրօգրամի մասին եւ ասաց, որ Գերմանիան կազմել է պրօգրամ 16 տարվայ համար եւ որ նա կը հանի 70,000,000 սարսափելի թւանշանին, այն ինչ Ֆրանսիայի պրօգրամը 8 տարվայ համար է։ Եթէ Անգլիան ուզենար ընդունել Գերմանիայի սկզբունքը, այն ժամանակ նրա ծախսերի գումարը կը հասնէր մինչեւ 124,000,000 գերմանական 70,000.000 տեղ։ Փոխանակ պրօգրամ ներկայացնելու, մինիստրը մտադրութիւն ունի հսկել ուրիշ պետութիւնների ծովային պաշտպանողական ոյժերի զարգացման վրա։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՑՆՈՒՄ Է

ՍՕՁԻ, Վաղարշակ Մինասեանց. Երեք պօստային փոխանակագրով ստացել ենք Չեզանից 123 ր. 42 կոպ. բարեհաճեցէք ուղարկել նուիրատուների ցուցակը եւ հաղորդել թէ ինչու համար է ուղարկված առանձին 10 րուբլին։ Նամակ չենք ստացել։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)

ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հիւանդ.

Կ. Մ. Ջիկօվանի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.

Զ. Ի. Բաբաեանեանց—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.

Ի. Յ. Պրօտասեվիչ—12—1 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի և կրծքի հ.

Ա. Պ. Կարապետեանց—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Ա. Գ. Դուրկօ—1¼—2 ժ. ներքին հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ի. Յ. Պրօտասեվիչ—5—6 ժ.

Ա. Ն. Ծպակօվսկի—6—7 ժ. նեարդային (էլեքտրաբուժութիւն), վեներական և մորթի հ.

Բ. Ա. Նաւասարդեան—7—7½ ժ.

Վ. Մ. Մախվիլաձէ—քիմիական և խոշորացուցական հետազօտութիւն մէզի, խխի և արեան:

Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Օ. Տ. Առվանիտակի—ատամն. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ

88—150 **Բժշկապետ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ**

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թոյլտուութեամբ: Մեծ սրուակը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. և 1 ր. 50 կ.:

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

մազերը բուսցնելու և ամրացնելու համար, ոչնչացնում է թեփը: Դուրս է եկել նաև բոլորովին նոր միջոց

ՁՈՒԻ ԿԱԹԸ

երեսին քնքշութիւն և սպիտակութիւն տալու համար, ոչնչացնում է արևի պատճառած սեւութիւնը, մուները, տալիս է կաշուին քնքշութիւն և սպիտակութիւն: Այդ գները չափաւոր են. մեծ սրուակը, արկղիկի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Ծախվում են բոլոր պարֆիւմերական և դեղավաճառական խանութներում: Գլխաւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում, Պուշկինսկայա փողոց տ. № 15, բնակարան № 12. պահեստի բաժանմունքները գտնվում են. Թիֆլիսում կովկասեան դեղատան ապրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում՝ Երեւանեան հրապարակ և նրա բաժանմունքում, Միքայէլեան փողոց և Բագւում. նաև Միքայէլեան կամուրջի վրա, Գապօվի և Արիստակովի դեղատներում: Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս՝ պօստով:

39—100

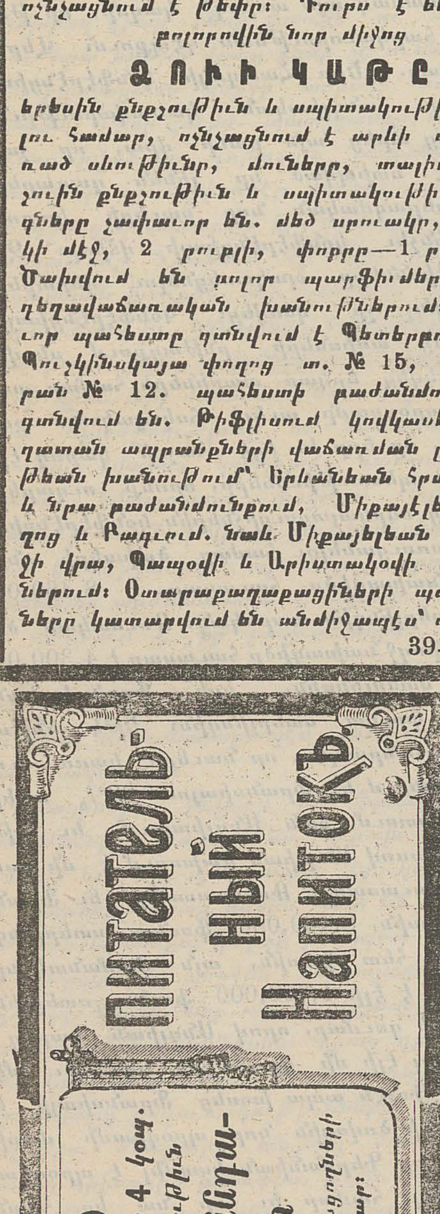

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆ

Հինգշաբթի, փետրվարի 17-ին, հայ դերասանական ընկերութիւնը, ի պատիւ ս. Վարդանանց տօնի, կը ներկայացնէ

Վերջին անգամ

I

Ա Ր Շ Ա Կ Բ.

Պատմ. ողբերգ. 5 արարուած., հեղ. Ի. Գալֆայեանի.

II

ՍԻՐԱՀԱՐԸ ՍԵՂԱՆԻ ՏԱԿ

Վօդ. մէկ գործ., հեղ. Բ. Քամալեանցի:

Կը մասնակցէ ամբողջ դերասանական խումբը:

Սկիզբն է 8 ժամին

Տոմսակները վաճառվում են թատրօնի կասսայում:

(16, 17) 1—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Հինգշաբթի, փետրվարի 18-ին, նշանակված է

ԴԻՄԱԿԱՀԱՆԴԷՍ

Զինւորականները պէտք է լինեն ընդունված զգեստով, իսկ ոչ-զինւորականները ֆրակով կամ սեւ սիւրտուկով: Ջեռնոցները պարտաւորական են բոլոր պարողների համար:

Ուրբաթ, փետրվարի 18-ին, ներկայացումն և նրանից յետոյ ընտանեկան երեկոյթ:

(16-ին եւ 17-ին) 1—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻՑ

Պատրաստական դասատան բարձր բաժանմունքն (9—11 տարեկան) եւ I դասատուն (10—12 տարեկան) մտնելու քննութիւնները նշանակված են այս տարվայ ապրիլի 25-ին եւ 28-ին: Պատրաստական դասատան ստորին բաժանմունքը երեխաներն ընդունվում են 8 տարեկան հասակից առանց քննութեան:

Տարեկան վարձը ուսման համար—ստորին պատրաստականում—80 ր., բարձր պատրաստականում—100 ր., առաջին դասարանում—120 րուբլի:

Ուսման սկիզբը այս տարվայ սեպտեմբերին: Ընթացաւարտների իրաւունքները—1) զինւորական ծառայութեան մէջ առաջին կարգի արտօնութիւն ունին, 2) Բարձրագոյն դպրոցներ մտնելու եւ պետական ծառայութեան մէջ ունեն Րէալնի ուսումնարանն աւարտողի իրաւունք, 3) առեւտրական դպրոցի բոլոր ընթացաւարտները ստանում են անձնական պատուաւոր քաղաքացու կոչումն եւ բացի դրանից ուսման մէջ առանձին առաջադիմութիւն ցոյց տուողները արժանանում են «առեւտրի կանդիդատի» կոչման եւ պարգեւատրվում են ոսկեայ եւ արծաթեայ մեդալներով:

Խնդիրներն՝ յանուն դպրոցի դիրեկտոր ստատսկի սօվետնիկ Մակս Օսիպօվիչ Ֆիշէրի՝ կոչման, ծաղկի եւ մետրիքական վկայականների հետ միասին ընդունվում են ամեն օր, առաւօտեան 11—12 ժամին Թիֆլիսի առեւտրի եւ մանուֆակտուրայի կօմիտեաի դիւանատան մէջ (Սերգիեվսկայա, տուն № 1): Նոյն տեղումն էլ ձրիաբար կարելի է ստանալ քննութիւնների ծրագիրն եւ Թիֆլիսի Առեւտրական դպրոցի կանոնադրութիւնը: 1—10

Շուտով լոյս կը տեսնէ

ԱՍԼԻ-ՄԷԼԻՔ ԵՒ ՍԱՆԱՍԱՐ

Պատմական պօէման

Սասունի հիմնադիր կորիճ պահլաւանների կեանքից

Երրորդ փորձ

(Արտատպած «Լումայ» գրական հանդէսից)

ԳԻՆԸ 25 ԿՕՊԷԿ

Դիմել՝ Շուշւէր՝ Գրիգոր Բալասեանց:

1—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺ. ՄԻԽԱՅԻԼ ԳԷԴԷՎԱՆՕՎԻ

Հիւանդներին ընդունում է ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

Առաւօտները՝

Վ. Ի. ՃԻՃԻՆԱՁԷ—ատամների հիւանդ. 8—10 ժ.

Գ. Գ. ՄԱՂԱԼՕՎ—ներքին հիւանդ. 9—10 ժ.

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—ականջի, կոկորդի և քթի հ. ամեն օր 10½—12 ժ.

Ե. Պ. ԳԱՌԻԴԷԼԻՆ—ներքին և երեխաների հ. ամենայն օր ժ. 11—12, բացի շաբաթ օրերից:

Ա. Ն. ՇԱՏԻԼՕՎ—աչքի հ.—12—1 ժ.

Վ. Լ. ՄԱՐԿԵՎԻՉ—վիրաբուժական հ. 12—1 ժ. և երեքշաբթի օր 3—4 ժ.

Ի. Դ. ԲԷԳԹԱԲԷԳՕՎ—վեներական, մորթի և միզասեռ. հ. 1½—2 ժ.

Մ. Ա. ԳԷԴԷՎԱՆՕՎ—նեարդային և էլեկտրոթերապիա, 1—2 ժ.

Երեկոները՝

Դ. Ա. ԳԷԴԷՎԱՆՕՎ—ներքին և երեխաների հ. (ծաղկահատութիւն) 5—6 ժ.

Ի. Ն. ԹՈՒՄԱՆՕՎ—կանանց և մանկաբարձական, 5—6 ժ.

Հիւանդանոցում գտնվում են մշտական մահճակալներ և բժշկական սենեակ խոշորացուցական և քիմիական հետազօտութիւնների համար:

Վճարը խորհրդի համար—50 կ. մնացածը պայմանով:

Նիկօլաեվսկայա փողոց, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ, տ. Սագինօվի, № 11

Հիւանդանոցի վերատեսուչ

0—23 Միխայիլ Գէդէվանօվ

ԼԷՕ

ՄԷԼԻՔԻ ԱՂՋԻԿԸ

պատմական վէպ, 753 երես.

(Մնացել են սակաւաթիւ օրինակներ)

ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒԲԼԻ 30 ԿՕՊԷԿ

Դիմել Թիֆլիս, «Մշակի» խմբագրութեան:

7—10

Թիֆլիսի Քաղաքային Վարչութիւնը սրանով յայտարարում է, թէ նրա դիւանատան մէջ ներկայ 1900 թ-ի փետրվարի 17-ին, ժամը 12-ին, նշանակված է աճուրդ կապալով տալու քաղաքային կէտքի արդիւնքը, որ գտնվում է Թիֆլիսի 9-րդ քաղաքամասում, այնտեղ, ուր միանում են Աւճալեան և Անդրէեվսկայա փողոցները, նոյնպէս կապալով տալու քաղաքային տեղը, որ գտնվում է այդ կէտքից փոքր ինչ ներքեւ և որի վրա գտնվում է մի փայտաշէն փոքրիկ կրպակ պտուղներ ծախելու համար: Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները կարող են տեսնել պայմանագիրը վարչութեան 4-րդ բաժանմունքում, բոլոր լի օրերը ժամը 9-ից մինչեւ երկուսը: 2—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Շաբաթ, փետրվարի 19-ին, յօգուտ Սօլօլակի էժանագին եւ ձրի ճաշարանի, կը տրվի՝

I. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ,

մասնակցութեամբ օր. Ն. Ա. Պապայեանի եւ պ. Ա. Օպօչինինի

II. ԿՕՆՑԷՐՏԱՅԻՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

Տոմսակները (5 ր. 10 կ. մինչեւ 2 ր. 10 կ.) կարելի է ստանալ, փետրվարի 15-ից, Մ. Վ. Ծովիանօվիայից: 2—3

Վաճառվում է

ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ

„ՔԱՕՍ“

Գինն է 1 ր. 50 կ., ճան.-ծախսով 1 ր. 75 կ.

Դիմել Թիֆլիս, Կենտրոնական գրավաճառանոց: 2—10

◆ ԽԱՆՃԵԱՆ ◆

Բօժօժի սերմեր

քննված եւ վերստուգված են Կովկասեան շերամապահական կայարանում եւ ճանաչված ԱՄԵՆԱԼԸՆՏԻՐ՝ Ցելիւլեար տեսակ, արժանացած սպիտակ բանդերօլի եւ վկայագրի:

(չ. չ. ե.) 3—3

ՄԻ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ,

որ ստացել է բարձրագոյն կրթութիւն, պատրաստում եւ կրկնում է աշակերտների դասերը միջնակարգ դպրոցների բոլոր առարկաներից: Կարելի է տեսնել ամեն օր ժամը 3-ից մինչեւ 5-ը:

Водовозный тупикъ, домъ № 24 Лалаевой, кв. Лалаевой. 2—3

Լոյս տեսաւ

Ցարուքիւն Թումանեանցի

ՄԵԼԻՔ-ԲԷԳԼԱՐ

Պատմական պօէման: Գինն է 10 կօպ.

Վաճառվում է Թիֆլիսում՝ Центральная Книжная Торговля, Кавказская Книжная Торговля գրավաճառանոցներում եւ հեղինակի մօտ Դիմել՝ Тифлисъ, Чавчавадзевская ул. д. Маркарова № 25-а. 2—5

ԲԱԳՈՒԻ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, թէ 1900 թւականի յունվարի 1-ից, կառավարութեան թոյլտուութեամբ, բացվել են Բագւում ապրանքային (варрантные) պահեստներ զանազան տեսակ ապրանքների ընդունելութեան եւ պահպանութեան համար, պահեստի եւ գրաւ դնելու վկայաթղթեր տալու իրաւունքով, որոնցով կարելի է փոխառութիւններ ստանալ: Պահեստները կրում են

«ԳՐԻԳՈՐԻ ԲԵՆԵՍՍՈՆԻ ԱՊՐԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ ԲԱԳՒՈՒՄ»

անունը: Բացի դրանից վարչութիւնը յանձն է առնում, ըստ ցանկութեան ապրանքատէրերի, ապրանքները բեռնաւորել, բեռը թափել, տեղափոխել մի տեղից միւս տեղ, ապահովագրել, բաժանել տեսակների, չորացնել եւ վճարել մաքսային եւ այլ տուրքեր այն ապրանքների համար, որոնք ուղղված կը լինեն պահեստների հասցէին եւ առհասարակ կատարում է այն բոլոր առեւտրական գործողութիւնները, որոնք նախատեսած են Առեւտրական Կանոնադրութեան 719-րորդ յօդուածում, որոնց հետ նաեւ վերադիր վճարներ ստանալ ապրանք ստացողներից եւ նորից ուղարկել այն ապրանքները, որոնք ուղարկվելու են տրանզիտով: Վճարը պահպանութեան համար առնվում է ֆինանսների մինիստրութեան որոշած տակսայով, որ պարբերաբար կը հրատարակվի ի գիտութիւն ընդհանուրի:

Տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել վարչութեան գրասենեակին, որ գտնվում է Բագւում, Մելիւտինսկայա փողոցի վրա, Կրասիլնիկօվայի տանը, իսկ պահեստները գտնվում են Նաւամատոյցի մօտ, ծովափի վրա, № 34 հողաբաժնում: Հեռագրների հասցէն՝ Баку-Бененсонъ. 1—3

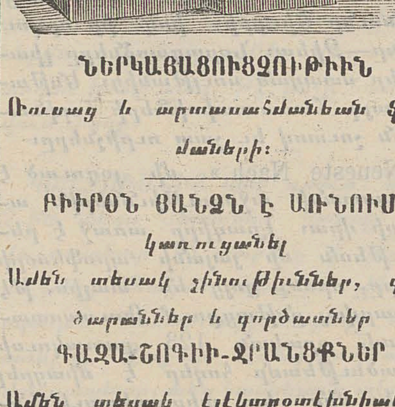

ՄԵՆԱՐԱՐԱԿԱՆ-ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԻՒՐՕ

ԻՆԺԵՆԵՐ Ն. Բ. ՊԱՍԵԿԻ

Тифлисъ, Михайловская ул. № 116.

Հասցէն հեռագիրների համար. Тифлисъ—Пассеку.

ՏԷԼԷՖՕՆ № 642.

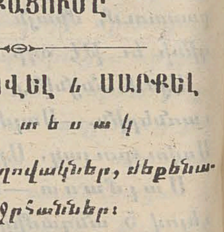

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹԻՒՆ

Ռուսաց և արտասահմանեան ֆիրմաների:

ԲԻՒՐՕՆ ՑԱՆՁՆ Է ԱՌՆՈՒՄ

կառուցանել

Ամեն տեսակ շինութիւններ, գործարաններ և գործատներ

ԳԱԶԱ-ՇՈԳԻԻ-ՋՐԱՆՑՔՆԵՐ

Ամեն տեսակ էլէկտրօտեխնիկական կառուցումներ և սարքեր, այսինքն հեռագիրների, տէլէֆօնների, լուսաւորութեան, տրամվայների և այժմ հաղորդելը հեռաւորութեան վրա:

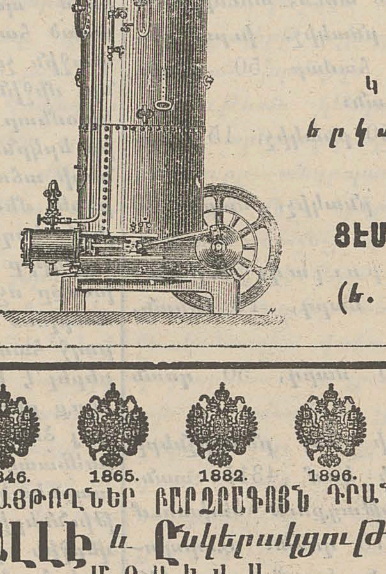

ԿԱՆԱԼԻԶԱՑԻԱ, ՎԵՆՏԻԼԵԱՑԻԱ և ՏԱՔԱՑՈՒՄԸ

ԴՆԵԼ, ԺՈՂՈՎԵԼ և ՍԱՐՔԵԼ

ամեն տեսակ

տուրբիններ, խողովակներ, մեքենաներ և ջրհաններ:

ԿԱՌՈՒՑԱՆԵԼ

երկաթէ կամուրջներ

և տնակներ:

ՑԵՄԵՆՏԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

(Ե. Հ. Չ.) 61—100

M. 89509